

SPORMETRE

The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/Spormetre.1255964

Geliş Tarihi (Received): 24.02.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 10.10.2023

Online Yayın Tarihi (Published): 30.11.2023

TÜRKİYE'DE YAŞAYAN YABANCI UYRUKLU GENÇLER İLE TÜRKİYE CUMHURİYETİ VATANDAŞI GENÇLERİN MOTOR BECERİLERİNİN VE YAŞAM KALİTELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI*

Ayşe Göstaş¹ , Zait Burak Aktuğ^{2†} , Serkan İbiş² , Hasan Aka² , Gönül Yavuz³

¹İl Millî Eğitim Müdürlüğü, NİĞDE

²Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, NİĞDE

³Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, KAHRAMANMARAŞ

Öz: Bu çalışmanın amacı, Şanlıurfa ilinde yaşayan 14-18 yaş arası Suriyeli sığınmacı gençler ile Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) vatandaşı gençlerin motor becerilerinin ve yaşam kalitelerinin karşılaştırılmasıdır. Çalışmaya 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa ilinde yaşayan 14-18 yaş arası ortaöğretim öğrencileri arasından rastgele yöntemle seçilmiş 95 erkek (T.C. = 50, Sığınmacı = 45) ve 94 kadın (T.C. = 55, Sığınmacı = 39) olmak üzere toplam 189 gönüllü genç katılmıştır. Katılımcıların motor becerileri Deutscher Motorik Test (DMT) ile sağlıkla ilgili yaşam kaliteleri ise Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Ölçeği (ÇİYKÖ) ile belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkı belirlemede bağımsız gruplarda t testi kullanılmıştır. Verilerin analiz sonuçlarına göre T.C. vatandaşı kadınların esneklik ve durarak uzun atlama performanslarının sığınmacı hem cinslerine göre, sığınmacı erkeklerin ise 20 m sürat, sınav ve DMT toplam puanlarının T.C. vatandaşı hem cinslerine göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu belirlenmiştir. Yaşam kalitesi sonuçlarında ise; T.C. vatandaşı kadınların ÇİYKÖ'nün bütün parametrelerinde sığınmacı hem cinslerine göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek puanlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca motor beceri kategorilendirilmesinde hem sığınmacı hem de T.C. vatandaşı gençlerin düşük kategorilerde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, T.C.'nin sığınmacı gençlere hem eğitim ve sportif alanları kullanma imkânlarını sağlaması hem de sığınmacı gençlerin yaşam sürelerinin büyük bir kısmını T.C.'de geçirmelerinden dolayı erkek sığınmacıların hem cinsi olan T.C. vatandaşı gençlere göre motor becerilerinde herhangi bir eksiklik olmadığını söylelenebilir. Sığınmacı kadınların hem cinsi T.C. vatandaşı gençlere göre daha düşük motor beceri ve yaşam kalitelerine sahip olmaları göç olayından kadınların daha fazla etkilenmesinden, sığınmacı olan gençlerin kültürlerinden dolayı boş zaman etkinliklerine katılmalarının kısıtlanmasından ve bu toplumun kadınlar üzerindeki baskısı ve kadına yüklediği rollerin daha fazla olmasından kaynaklanabilir.

Anahtar Kelimeler: Suriye, sığınmacı, göç, motor beceri, yaşam kalitesi

COMPARING THE MOTOR SKILLS AND QUALITY OF LIFE OF THE CITIZENS OF THE REPUBLIC OF TURKEY WITH THE FOREIGN NATIONAL YOUTH LIVING IN TURKEY

Abstract: The aim of this study is to compare the motor skills and quality of life of young Syrian refugees between the ages of 14-18 and citizens of the Republic of Turkey (TR) living in Şanlıurfa. A total of 189 volunteer youth, 95 male (T.C.= 50, Refugee= 45) and 94 female (T.C. = 55, Refugee = 39), randomly selected among the secondary school students aged 14-18 living in Şanlıurfa in the 2021-2022 academic year, participated in the study. The motor skills of the participants were determined by the Deutscher Motoric Test (DMT), and their health-related quality of life was determined by the Pediatric Quality of Life Inventory (PedsQL). Independent groups t test was used to determine the difference between groups. According to the results of the analysis of the data, it was determined that the flexibility and standing long jump performances of the girls of the TR were statistically significantly higher according to both genders of refugee, and the total scores of 20 m sprint, push-ups and DMT for refugee boys compared to both genders of citizens of the TR. As for the quality of life results; It has been determined that the girls who are citizens of the TR have statistically significantly higher scores in all parameters of the PedsQL compared to their gender. In addition, it was determined that both Syrian refugees and Turkish citizens were in low categories in motor skill categorization. As a result, it can be said that there is no deficiency in motor skills of male asylum seekers compared to the Turkish citizens of both genders, since the TR provides the refugee youth with the opportunity to use educational and sports areas, and the refugee youth spend most of their life time in the TR. The fact that refugee girls have lower motor skills and quality of life than youth citizens of the same sex may be due to the fact that women are more affected by the migration, the restriction of youth refugees from participating in leisure activities due to their culture, and the pressure of this society on women and the more roles they place on women.

Key Words: Syria, refugee, migration, motor skills, quality of life

* Bu makale, 2023 yılında "Türkiye'de yaşayan Suriyeli sığınmacı gençler ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı gençlerin motor becerilerinin ve yaşam kalitelerinin karşılaştırılması" isimli yüksek lisans tezinden oluşturulmuştur.

† Sorumlu Yazar: Zait Burak AKTUĞ, Doç. Dr., zaitburak@gmail.com

GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski bir terim olan göç; kişilerin buldukları ortamdan farklı bir ortama; siyasal, savaş, kültürel, ekonomik ve sosyal gibi beşeri ya da doğal ana faktörler yüzünden gönüllü veya gönülsüz tek başına ya da grupla bulunduğu yeri değiştirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Sandal ve ark., 2016). Suriye’de 2011 yılında çıkan iç savaş nedeni ile Suriyeliler sınır komşusu Türkiye başta olmak üzere farklı ülkelere göç etmek zorunda kalmışlardır (Saklan, 2018). Suriyeli göçmenlerin ülkelerini savaş yüzünden istemeyerek terk etmek zorunda kalmaları, yeni bir ülkeye adapte olmanın yanı sıra, göç öncesi ve sırasında yaşadıkları sıkıntılar yüzünden travmatik problemlerle karşı karşıya kalmalarına neden olmuştur (Saklan, 2018; Olliff, 2008). Bu durumu destekler nitelikte yapılan çalışmalarda göçmenlerin büyük çoğunluğunun, kaygı ve depresyon yaşadığı (Carey-Wood ve ark., 1995), zihinsel sağlıklarının zarar gördüğü (Chen ve ark., 2017) ve travma sonrası stres bozukluğu yaşama riskinin, aynı ülkede yaşayan diğer bireylere göre on kat fazla olabileceği belirtilmiştir (Fazel ve ark., 2005). Türkiye’de yaşamaya başladıkları günden itibaren Suriyeli sığınmacılar ile ilgili farklı şehirlerde yapılan çalışmalarda, Suriyeli sığınmacıların eğitim ve çalışma hayatlarında zorlayıcı durumlar yaşadıkları, bazı zamanlarda ırkçılık, yabancı düşmanlığı gibi olumsuz durumlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Ancak toplumun Suriyeli sığınmacılara karşı kabul seviyesinin yüksek olması sayesinde topluma uyum göstermede aşırı sorun yaşamadıkları görülmüştür (Erdoğan, 2014).

Bütün göç eden toplumlarda en kırılgan ve olaylardan en çok etkilenen grubu çocuklar oluşturmaktadır (Emin, 2019). Çocukların göç sürecinden daha çok etkilenmelerinin sebebi, fiziksel ve bilişsel gelişimlerinin devam etmesi ve ebeveynleri tarafından bakıma ve korunmaya ihtiyaç duymalarından kaynaklanmaktadır (Polat ve Evliyaoğlu, 2008). Bununla birlikte mülteci ve sığınmacı çocukların göç ettikleri topluma uyum sağlamada zorlandıkları, ötekileştirilmeye ve dışlanmaya maruz kaldıkları belirtilmektedir (Birman ve ark., 2002). Literatür incelendiğinde, göçe maruz kalan çocuklarda, depresyon, davranış, stres bozukluğu ve madde bağımlılığına bağlı problemler ortaya çıktığı görülmüştür (Lustig ve ark., 2004; Safi Keykaleh ve ark., 2017; Stevens ve Vollebergh, 2008). Ayrıca göç eden çocuklar için, geldikleri ülkenin eğitim sistemine ve kültürüne entegre olması zorlayıcı bir süreci beraberinde getirmiştir. Mori (2000) yaptığı bir çalışmada, buldukları toplumun dilini bilmeyen gençlerin, akademik ve sosyo-kültürel açıdan büyük zorluklar çektiklerini ortaya koymaktadır. Öyle ki halter branşı Olimpiyat Şampiyonu Halil Mutlu, benzer kültürde yetiştiği ve anadilinde (Türkçe) eğitim aldığı Bulgaristan’dan Türkiye’ye göç etmesiyle beraber, sosyal çevresi tarafından kabullenilmemiş, önceki yaşadığı coğrafyaya ve ailesine özlem duymuş, akademik zorlanma yaşamış ve sonuç itibarıyla ülkemize uyum konusunda zorlanmıştır (Temel ve ark., 2021). Tüm bu etkenler sonucunda göç etmiş bireylerin yaşam kalitelerinde düşüş meydana gelmiştir (Akkayan, 1979). Yaşam kalitesinin düşme sebeplerinden birisi de fiziksel aktivite seviyesinin azalmasıdır (Pirinççi, 2020; Vural, 2010). Göç edilen yerlerdeki sportif alanların varlığı, bu alanların göç eden kişiler için kullanılabilme imkânları göz önünde bulundurulduğunda bu imkanlara sahip olmayan sığınmacı ve mülteci çocukların fiziksel aktivite seviyeleri düşebilmekte, bu durum da motor becerilerin azalması ile sonuçlanabilmektedir. Yukarıda belirtilen durumlar göz önüne alınarak, yapılan bu çalışmanın amacı, Şanlıurfa ilinde yaşayan 14-18 yaş arası Suriyeli sığınmacı gençler ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı gençlerin motor becerilerinin ve yaşam kalitelerinin karşılaştırılması olarak belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde farklı ülke kültürlerinde yetişen, farklı ekonomik ve sosyal olanaklara sahip olan ve aynı yerleşim yerlerinde ikamet eden çocukların motor becerileri ve yaşam kalitelerinin değerlendirilmesine yönelik bir çalışmaya rastlanılmaması çalışmamızın özgünlüğünü oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Yapılan bu araştırmada tarama modeli kullanılmış olup, iki grup üzerinden değişkenler arasındaki fark incelenmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan durumları açıklamayı hedefleyen araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırılmaya konu edilen kişi ya da durumları kendi imkânları çerçevesinde ve olduğu gibi tanımlamaya çalışır (Karasar, 2002).

Evren-Örneklem

Çalışmaya Şanlıurfa ilinin Suruç İlçesindeki liselerde aktif olarak eğitim-öğretim gören 14 ile 18 yaş arasında Suriyeli sığınmacı gençler ve T.C. vatandaşı gençler olmak üzere toplamda 189 kişi katılmıştır.

Prosedür

Çalışma için Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kuruluna 2022/20 protokol kodu ile başvuru yapılmış, 10.03.2022 ve 2022/25 karar numarası ile etik kurul onayı alınmıştır. Ailelere gönüllü onam formu imzalatılmıştır. Ayrıca okullarda ölçüm yapabilmek için Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğünden uygulama izni alınmıştır. Bu çalışma Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmaya katılan gençlerin boyları şerit metre, vücut ağırlıkları ise hassas tartı kullanılarak ölçülmüştür. Vücut kütle indeksinin belirlenmesinde [$\text{vücut ağırlığı (kg) / boy (m}^2\text{)}$] formülü kullanılmıştır. Katılımcıların motor becerileri Deutscher Motorik Test (DMT) ile sağlıkla ilgili yaşam kaliteleri ise Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Ölçeği (ÇİYKÖ) ile belirlenmiştir.

Deutscher Motorik Testi 6-18 (DMT 6-18)

Alman Spor Bilimleri Derneği tarafından geliştirilen DMT motor beceri testi 6-18 yaşları içinde olan çocuk ve gençlerin motor beceri düzeylerini belirlemek için oluşturulmuştur. DMT toplam da 8 ayrı beceri testinden oluşmaktadır. Bu testin 7 modülünde bireysel ölçüm alınırken, 6 dk koşu testi ise grup halinde yapılmaktadır. Ayrıca 6 dk koşu, mekik ve şınav testleri bir kez, geriye kalan beş test iki defa uygulanmakta ve katılımcıların ortaya koyduğu en iyi performans çalışmaya dahil edilmektedir. Yana sıçrama testi ise iki kez yapılmakta olup iki sonucun ortalaması alınmaktadır (Bos ve ark., 2009).

DMT_{20 m sprint} testi: Katılımcılar önceden belirlenen başlangıç çizgisinin gerisinde sıraları geldiğinde hazır bir şekilde beklemişler ve istedikleri zaman çıkış yaparak en yüksek hızda 20 m uzaklıkta olan bitiş çizgisine ulaşmaya çalışmışlardır. Bu test katılımcılara iki kez yaptırılmış ve gerçekleştirilen en iyi derece saniye (sn) türünden yazılarak çalışmaya eklenmiştir.

DMT_{yana sıçrama} testi: Katılımcılar sabit bir şekilde yere yerleştirilen ve hareket etmeyen bir bantın üzerinden çift ayak kullanarak sağa sola olacak şekilde 15 sn boyunca en yüksek sayıda sıçramaya çalışmışlardır. Bu testi iki kez gerçekleştiren katılımcıların yaptıkları adetler yazılıp, ortalaması alınarak çalışmaya eklenmiştir.

DMT_{esneklik} testi: Katılımcılar esnekliklerinin tespit edilmesi için özel olarak hazırlanmış esneklik sehpasının üzerine ayakbaşıları olmadan çıkarak belirlenen (0) başlangıç noktasına ayak parmak uçlarını yaslamışlardır. Vücutlarını ve dizlerini bükmeden, ellerini serbest bir

şekilde uzatabilecekleri en son noktaya kadar uzatmaları istenmiştir. Ayak parmak uçlarının temas ettiği yer sıfır (0) noktası, ayak tabanlarının gösterdiği taraf pozitif (+), baldır tarafı ise negatif (-) değerler olarak belirlenmiştir. Bu test de katılımcılara iki kez tekrar ettirilmiş ve gerçekleştirdikleri en iyi sonuç santimetre (cm) olarak çalışmaya eklenmiştir.

DMT *durarak uzun atlama testi*: Uzun atlama yapılacak olan yerin başlangıç noktası bant ile belirlenerek, katılımcılardan bu bantın hemen gerisinde ayaklarını birleştirip, iki ayakla kollarından da güç alıp atlayabilecekleri en uzak mesafeye atlamaları istenmiştir. Atlamadan önceki ayak parmak uçlarının durduğu yer ile atlamayı gerçekleştirdikten sonraki topuklarının en sonu arasındaki uzaklık ölçülerek kayıt altına alınmıştır. Aynı hareket katılımcılara bir kez daha yaptırılıp en iyi dereceleri cm olarak çalışmaya eklenmiştir.

DMT *mekik testi*: Katılımcının yere sırt üstü uzanması ile başlayan bu test, 80° açı ile bükük olan dizlerine, elleri kulaklarında dirseklerini yanlara doğru açması pozisyonunda vücudunu dizlerine doğru yaklaştırması ile 40 sn boyunca devam etmiştir. Çalışma katılımcıya baskı yapılmadan yorulduğunda dinlenmesine fırsat verilecek şekilde acele ettirilmeden gerçekleştirilmiştir. Bu süre içinde katılımcının gerçekleştirdiği her doğru hareket 1 adet olarak değerlendirilmiş ve toplamda yapılan mekik sayısı çalışmaya eklenmiştir.

DMT *denge testi*: Katılımcılardan genişlikleri ayrı ayrı (3cm, 4.5cm ve 6cm) özel olarak belirlenmiş 3 metre (m) uzunluğundaki denge tahtaları üzerinde geriye doğru acele etmeden yürümeleri istenmiştir. Üç farklı denge tahtasında da ikişer defa yürüyen katılımcıların her defasında en fazla 8 adım atmalarına müsaade edilmiştir. Toplamda 6 defa yürüyen katılımcıların bu motor beceri testinden alabilecekleri en fazla puan 48'dir. Atılan toplam adım sayısı kaydedilmiştir.

DMT *şınava testi*: Katılımcılar öncelikle yere yüzüstü bir şekilde uzanmış ve ellerini bel hizasına yakın bir şekilde arkada birleştirmişlerdir. Daha sonra başla komutu ile şınava pozisyonu almışlar ve şınavdan sonra bir elleri ile diğer ellerine dokunup tekrar başlangıç pozisyonuna dönmüşlerdir. Bu şekilde şınava testine 40 sn boyunca devam etmişler ve yaptıkları her doğru hareket 1 adet olarak değerlendirilip toplamda yaptıkları şınava sayısı çalışmaya eklenmiştir.

DMT *6 dakika koşu testi*: Katılımcılar çalışmaya başlamadan önce dubalarla sınırları belirlenen 54 metrelik voleybol sahasının çevresinde kronometre ile tutulan 6 dakikalık süre içerisinde gruplar halinde koşmuşlardır. Bu süre zarfında dinlenme olmaksızın istedikleri zaman yürüme fırsatı bulmuşlardır. Süre sonunda katılımcıların gerçekleştirmeye çalıştıkları en iyi mesafeler m türünden hesaplanarak çalışmaya eklenmiştir.

DMT *toplam skoru*: Katılımcıların yaş ve cinsiyetleri dikkate alınarak testlerde yaptıkları dereceler motor katsayısına dönüştürülmüştür (Bos ve ark., 2009).

Çocuklar için Yaşam Kalitesi Ölçeği (ÇİYKÖ)

Yapılan çalışmada çocukların yaşam kaliteleri, Varni'nin 1999 yılında 2-18 yaş arasında çocuk ve gençlerin sağlıkla ilgili yaşam kalitelerini inceleyebilmek amacıyla geliştirdiği, Memik ve ark. (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Ölçeği" (ÇİYKÖ) ile belirlenmiştir. ÇİYKÖ; fiziksel sağlık (8), sosyal (5), duygusal (5) ve okul işlevselliği (5) olmak üzere 4 farklı alt boyuttan ve toplamda 23 maddeden meydana gelmektedir. ÇİYKÖ'nün içinde bulunan sorulara verilen her bir cevap 0 ile 100 arasında puanlanmaktadır. Eğer soruya hiçbir zaman yanıtı verilmişse 100, nadiren yanıtı 75, bazen yanıtı 50, sıklıkla yanıtı 25, hemen her zaman yanıtına ise 0 puan verilmektedir. Ölçeğe verilen yanıtların puanları toplanıp

ölçekteki toplam soru sayısına bölünerek ölçek toplam puanına erişilmektedir. Eğer ölçekte işaretlenmemiş ya da eksik soru tespit edilirse yalnızca işaretlenen sorular toplanıp yanıt verilen soru sayısına bölünerek sonuçlar elde edilmektedir. Eğer ölçeğin yarısından fazlasına yanıt verilmemişse ya da eksiklikler varsa ölçek çalışmaya dâhil edilmemektedir (Varni ve ark., 2002; Varni ve ark., 2003).

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 24 programında yapılmıştır. Verilerin normallik dağılımı Kolmogorov Smirnov testi ile sınanmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiğinden gruplar arasındaki fark independent t testi ile belirlenmiştir. Çalışmada anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

		N	Yaş	Boy uzunluğu	Vücut ağırlığı	VKİ	Türkiye'de
			(yıl)	(cm)	(kg)	(kg / m ²)	yaşam yılı
			$\bar{x} \pm Sd$	$\bar{x} \pm Sd$	$\bar{x} \pm Sd$	$\bar{x} \pm Sd$	$\bar{x} \pm Sd$
Sığınmacı gençler	Erkek	45	16,46±1,21	168,11±7,15	62,84±12,16	22,12±3,59	7,97±,62
	Kadın	39	16,17±1,39	156,51±5,50	54,28±10,85	22,05±3,68	8,17±1,12
T.C vatandaşı gençler	Erkek	50	15,54±1,24	166,78±8,40	60,26±12,94	21,53±3,70	-
	Kadın	55	16,29±1,48	159,49±5,50	55,18±6,97	21,69±2,53	-

Tablo 2. Sığınmacı ve T.C. vatandaşı kadınlar ile sığınmacı ve T.C. vatandaşı erkeklerin motor becerilerinin karşılaştırılması

		Kadın			Erkek		
		N	$\bar{x} \pm Sd$	p	N	$\bar{x} \pm Sd$	p
20 m sürat	Sığınmacı	39	4,60±,43	,21	45	4,19±,41	,03*
	T.C. vatandaşı	55	4,49±,40		50	4,37±,39	
Denge	Sığınmacı	39	26,94±9,24	,74	45	32,71±8,43	,76
	T.C. vatandaşı	55	27,65±10,88		50	33,20±7,07	
Yana atlama	Sığınmacı	39	30,08±6,14	,08	45	30,52±6,73	,85
	T.C. vatandaşı	55	31,93±4,23		50	30,21±9,00	
Esneklik	Sığınmacı	39	32,87±6,18	,00*	45	32,60±9,18	,52
	T.C. vatandaşı	55	36,58±6,10		50	31,53±7,00	
Şınav	Sığınmacı	39	6,74±5,76	,60	45	17,11±5,37	,00*
	T.C. vatandaşı	55	6,10±5,78		50	12,24±6,03	
Mekik	Sığınmacı	39	11,15±5,91	,07	45	18,73±7,70	,13
	T.C. vatandaşı	55	9,05±5,29		50	16,64±5,88	
Durarak uzun atlama	Sığınmacı	39	116,28±24,89	,01*	45	159,91±25,32	,13
	T.C. vatandaşı	55	127,80±19,48		50	150,52±33,85	
6 dk koşu	Sığınmacı	39	871,02±106,43	,65	45	1116,91±166,84	,07
	T.C. vatandaşı	55	881,00±103,44		50	980,62±179,22	
DMT toplam puan	Sığınmacı	39	14,76±3,34	,10	45	18,08±4,69	,05*
	T.C. vatandaşı	55	15,89±3,21		50	16,26±4,43	

* $p < 0,05$

Tablo 2 incelendiğinde sığınmacı kadın gençler ile T.C. vatandaşı kadın gençlerin esneklik ve durarak uzun atlama performanslarının T.C. vatandaşı kadın gençler lehine istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu belirlenmiştir. Sığınmacı erkek gençler ile T.C. vatandaşı erkek gençlerin 20 m sürat, şınav ve DMT toplam puanlarının ise sığınmacı erkek gençler lehine istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Sığınmacı ve T.C. vatandaşı kadınlar ile sığınmacı ve T.C. vatandaşı erkeklerin motor becerilerinin kategorilendirilmesi

	Sığınmacı				T.C. vatandaşı			
	N (Kadın)	%	N (Erkek)	%	N (Kadın)	%	N (Erkek)	%
Çok düşük	12	30,7	4	8,9	8	14,5	12	24,01
Düşük	22	56,3	25	55,6	40	72,7	25	50
Normal	6	13,00	15	33,3	7	12,7	13	26
İyi	-	-	1	2,2	-	-	-	-
Çok iyi	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 3 incelendiğinde hem sığınmacı kadın gençlerin hem de T.C vatandaşı kadın gençlerin iyi ve çok iyi kategorisinde olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca sığınmacı gençlerin çok düşük kategorisinde T.C. vatandaşı gençlere göre daha fazla yüzdelerde olduğu görülmektedir. Erkeklerde ise, hem sığınmacı erkek gençlerin hem de T.C vatandaşı erkek gençlerin çok iyi kategorisinde olmadığı, sığınmacı gençlerin çok düşük kategorisinde T.C. vatandaşı gençlere göre daha az yüzdelerde olduğu görülmektedir. Ayrıca motor beceri kategorilendirilmesinde hem sığınmacı erkek gençlerin hem de T.C. vatandaşı erkek gençlerin düşük ve normal kategorilerde yoğunlaştığı belirlenmiştir.

Tablo 4. Sığınmacı ve T.C. vatandaşı kadınlar ile sığınmacı ve T.C. vatandaşı erkeklerin yaşam kalitelerinin karşılaştırılması

ÇİYKÖ		Kadın			Erkek		
		N	$\bar{x} \pm Sd$	p	N	$\bar{x} \pm Sd$	p
Fiziksel Sağlık	Sığınmacı	39	67,94±23,09	,00*	45	88,40±12,66	,17
Toplam Puanı	T.C. vatandaşı	55	84,43±16,40		50	84,68±13,92	
Duygusal İşlevsellik	Sığınmacı	39	66,28±20,41	,04*	45	87,55±14,60	,40
Puanı	T.C. vatandaşı	55	74,76±19,16		50	85,10±13,86	
Sosyal İşlevsellik	Sığınmacı	39	56,20±23,54	,00*	45	74,55±24,18	,37
Puanı	T.C. vatandaşı	55	71,54±18,97		50	78,24±15,77	
Okul İşlevselliği	Sığınmacı	39	64,74±17,76	,03*	45	77,66±19,26	,97
Puanı	T.C. vatandaşı	55	72,36±15,77		50	77,80±18,68	
Psikososyal Sağlık	Sığınmacı	39	62,41±16,85	,00*	45	79,92±15,82	,87
Toplam Puanı	T.C. vatandaşı	55	72,89±15,37		50	80,38±12,36	
Ölçek Toplam Puanı	Sığınmacı	39	64,33±17,73	,00*	45	82,87±13,30	,69
	T.C. vatandaşı	55	76,90±14,41		50	81,87±11,32	

*p<0,05

Tablo 4 incelendiğinde T.C vatandaşı kadın gençlerin fiziksel sağlık, duygusal, sosyal, okul, psikososyal ve ÇİYKO toplam parametrelerinde sığınmacı kadın gençlere göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek puanlara sahip oldukları, T.C vatandaşı erkek gençler ile sığınmacı erkek gençlerin yaşam kaliteleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı tespit edilmiştir.

TARTIŞMA

Türkiye son yıllarda özellikle göçmenlere ve Suriyelilere açık kapı politikası uygulamakta ve onları kabul etmektedir (Atalı, 2018). Göç eden toplumlarda da en kırılgan ve olaylardan en çok etkilenen grubu çocuklar ve gençler oluşturmaktadır (Emin, 2019). Çocukların yaşadıkları travmatik durumların fazla olması, yaşam kalitelerini ve motor beceri düzeylerini olumsuz yönde etkilemektedir. Sığınmacı gençler ile T.C. vatandaşı gençlerinin motor becerileri düzeylerini değerlendirdiğimiz çalışmada, T.C. vatandaşı kadınların sığınmacı kadınlara göre DMT_{esneklik} ve DMT_{durarak uzun atlama} becerilerinin; sığınmacı erkeklerin, T.C. vatandaşı erkeklere

göre DMT_{20m sprint}, DMT_{şınnav} ve DMT_{toplam} puanlarının istatikselsel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Literatür incelendiğinde, Türkiye’de yaşayan sığınmacılarla, T.C. vatandaşı çocuk ve gençlerin motor becerilerini karşılaştıran bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu durum bizim çalışmamızın özgünlüğünü ortaya koyarken, tartışmamızı kısıtlamıştır. Makarova ve Herzog (2014) sporun göçmen gençlerdeki rolünü araştırdığı bir çalışmada İsviçre’de yaşayan ve spor kulüplerinde yer alan 454 kadın ve erkek göçmenin, İsviçreli akranları ile yoğun bir şekilde kaynaştığını belirtmektedir. Spor faaliyetleri sırasında İsviçreli akranlarıyla sürekli etkileşim halinde olan gençlerin, spor faaliyetleri dışında da iletişimlerini sürdürmelerine yardımcı olmuş ve bu durum gençlerin İsviçre’ye adaptasyon sürecini yükselttiği sonucuna ulaşmışlardır. Sabirova ve Zinoviev (2016) yaptığı bir çalışmada, herhangi bir spor kulübüne giden göçmen çocuk ve gençlerin, göçmen olmayan akranları ve yaşlıları olmayan bireylerle etkileşime girerek, sosyalleşmelerine katkı sağladığını belirtmiştir. Kanada’da yapılan başka bir çalışmada ise farklı topluluklardan Kanada’ya yeni gelmiş ve ana dilleri İngilizce olmayan çocuk ve gençlerin sportif faaliyetler sayesinde ülkeye adaptasyonlarının kolaylaştığını söylemiştir (Taylor ve Doherty, 2005).

Çalışmamızda sığınmacı erkeklerin T.C. vatandaşı erkeklere göre daha yüksek motor beceri puanlarına ulaşmaları sığınmacı gençlerin yaşadıkları yerlerde sportif desteklemelerin (saha, malzeme, proje vb.) olmasından (Çapar ve Koca, 2018) ayrıca sığınmacı çocuk ve gençlere yönelik; ilgili kurumlarca sportif faaliyetlerin gerçekleştirildiği, farklı spor branşlarında eğitimler verildiği, sadece sığınmacı gençlerin olduğu takımlar kurularak özel turnuvaların yapıldığı etkinliklerin olmasından kaynaklanabilir (Atalı, 2018). Ayrıca sığınmacı erkek gençlerin yaş ortalamasının T.C vatandaşı erkek gençlerin yaş ortalamasından yaklaşık bir yıl fazla olması motor beceride ortaya çıkan farkı yaratan bir etken olabilir. Sığınmacı kadın çocukların T.C. vatandaşı hem cinslerine göre daha düşük motor beceri puanlarına sahip olmaları ise, kültürlerinden dolayı kadınların boş zaman etkinliklerine katılmalarının kısıtlanması, ailelerinden yeterli destek alamamaları, toplumun kadınlar üzerindeki baskısı ve kadına yüklediği rollerin bu toplumda daha fazla olması ile ilişkili olabilir (Harrington ve Dawson, 1995; Henderson, 1995; Hudson, 2000; Raymore ve ark., 1994).

Yaşam kalitesi, bireyin her türlü fiziksel ve psikolojik sağlığı, ikili ilişkileri, çevrenin durumu, bağımsızlık seviyesi gibi çeşitli durumlardan etkilenen çok geniş bir kavramdır (WHOQOL Group, 1998). Sığınmacı ile T.C. vatandaşı gençlerin yaşam kalitelerini karşılaştırdığımız çalışmada T.C vatandaşı kadınların fiziksel sağlık, duygusal, sosyal, okul işlevselliği ve psikososyal alt boyutları ve ÇİYKÖ toplam parametrelerinde sığınmacı hem cinslerine göre istatikselsel olarak anlamlı şekilde daha yüksek puanlara sahip oldukları tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde mülteci ve sığınmacı çocukların yaşam kalitesini inceleyen çalışmalar sınırlı olmakla birlikte, bu konu ile ilgili gerçekleştirilen bir çalışmada, İsveç’e göç eden farklı topluluklardaki (Suriye, Irak, Afganistan) mülteci çocukların yaşam kalitesi incelenmiştir. Çalışmaya 2559 mülteci çocuk katılım sağlamış ve bu çocukların yaşam kalitesinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Sohlberg ve Mateer, 2001). Tirone ve ark. (2010) yaptığı bir çalışmada sporun Kanada’da yaşayan mülteci gençlerin yaşam doyumlarını ve aidiyetlerini artırdığı, toplumla daha rahat ve etkileşimli iletişim kurmalarına yardımcı olduğunu göstermiştir. Bir başka çalışmada da travmaya maruz kalan mültecilerin tedavilerinde ve iyileşme süreçlerinde fiziksel aktivite ve egzersizden faydalanarak yaşam doyumlarının artabileceği belirtilmiştir (Nilsson ve ark., 2019).

Suriyeli kadınların sağlıkla ilgili yaşam kalitesi puanlarının düşük olmasının sebepleri arasında okul ve toplumla olan sosyal ilişkileri ve göç sonrası yeni bir kültüre entegre olmakta zorluk yaşamaları olabilir (Şimşir ve Dilmaç, 2018; Erdem ve ark., 2017). Bu durumlara ek olarak, göçün etkisiyle birlikte oluşan travmalar, sosyal Erdem dışlanma gibi zorlayıcı durumlar da sebep olarak söylenebilir (Karaağaç ve Güvenç, 2019). Çalışmamızda T.C. vatandaşı erkekler ile sığınmacı erkeklerin yaşam kaliteleri arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı görülmüştür. Bu durum kadınların olumsuz olaylardan daha çok etkilenmelerinden, erkeklerin olumsuz durumlara karşı daha dirençli olmalarından ya da sığınmacı erkek çocukların kadın çocuklarına göre daha baskısız ve aktif bir hayat yaşam sürmelerinden kaynaklanabilir (Torlak ve Yavuzçehre, 2008).

SONUÇ

Sonuç olarak, sığınmacı erkeklerin T.C. vatandaşı hem cinslerine göre hem motor beceri de hem de yaşam kalitesinde benzer, hatta motor beceri testinin bazı parametrelerinde T.C. vatandaşı gençlerden daha yüksek skorlara sahip oldukları görülmüştür. Bu durumun çalışmaya katılan sığınmacı gençlerin Türkiye’de yaşadıkları sürenin (erkekler 7.97 ± 62) yaşam sürelerinin neredeyse yarısı kadar olması, T.C.’nin vatandaşlarına sunduğu sosyal etkinliklerin ve etkinlik alanlarının sığınmacı gençler tarafından da kullanılabilmesi, eğitim, sağlık vb. imkanlarından ülke vatandaşları gibi yararlanabilmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Sığınmacı kadınların T.C. vatandaşı hem cinslerine göre hem motor becerilerinin hem de yaşam kalitelerinin daha düşük olması kültürlerinden dolayı kadınların sportif faaliyetlere katılımlarının desteklenmemesi, kadınlar üzerindeki baskının bu toplumda daha fazla olması ve kadınların erkeklere göre olumsuz olaylardan daha fazla etkilenmelerinden kaynaklanabilir. Ayrıca motor beceri kategorilendirilmesinde hem sığınmacı hem de T.C. vatandaşı gençlerin düşük kategorilerde yoğunlaştığı, iyi kategorisinde sadece bir kişi varken, çok iyi kategorisinde ise hiçbir gencin olmadığı görülmüştür. Bu durum günümüz gençlerinin motor becerinin yetersiz olduğunu ve bunu geliştirecek etkenlere yönelmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKLAR

Akkayan, T. (1979). *Göç ve değişme*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Atalı, L. (2018). Türkiye’de Suriyelilere sağlanan hizmetlerin spor yönü ile incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(31), 4532-4537.

Birman, D., Trickett, E.J., & Vinokurov, A. (2002). Acculturation and adaptation of Soviet Jewish refugee adolescents: Predictors of adjustment across life domains. *American Journal of Community Psychology*, 30(5), 585-607.

Bos, K., Schlenker, L., Busch, D., Lammle, L., Muller, H., Oberger, J., & Tittlbach, S. (2009). Deutscher motorik (1) test 6-18 (DMT 6-18), German motor ability test (DMT 6-18), Hamburg, Czwalina.

Carey-Wood, J., Duke, K., Karn, V., & Marshall, T. (1995). The settlement of refugees in Britain. *Home Office Research Study*, 141.

Chen, W., Hall, B.J., Ling, L., & Renzaho, A.M. (2017). Pre-migration and post-migration factors associated with mental health in humanitarian migrants in Australia and the moderation effect of post-migration stressors: findings from the first wave data of the BNLA cohort study, *The Lancet Psychiatry*, 4(3), 218-229.

Çapar, S., & Koca, M. (2018). *Düzensiz göç yönetiminde mülki idare amirleri*, TİAV Yayınları, Ankara.

Emin, M.N. (2019). *Türkiye’deki Suriyeli çocukların eğitimi*, 1. Baskı, SET Vakfı İktisadi İşletmesi, İstanbul.

- Erdem, M.D., Kaya, I., & Yılmaz, A. (2017). Örgün eğitim kapsamındaki Suriyeli çocukların eğitimleri ve okul yaşantıları hakkında öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching, 5*(3), 463-476.
- Erdoğan, M.M. (2014). Türkiye'deki Suriyeliler: toplumsal kabul ve uyum araştırması, Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi, Ankara.
- Fazel, M., Wheeler, J., & Danesh, J. (2005). Prevalence of serious mental disorder in 7000 refugees resettled in western countries: a systematic review. *The Lancet, 365*(9467), 1309-1314.
- Harrington, M., & Dawson, D. (1995). Who has it best? Women's labour force participation, perceptions of leisure and constraints to enjoyment of leisure. *Journal of Leisure Research, 27*(1), 4-24.
- Henderson, K.A. (1995). Women's leisure: More truth than facts? *World Leisure and Recreation, 37*(1), 9-13.
- Hudson, S. (2000). The segmentation of potential tourists: constraint differences between men and women. *Journal of Travel Research, 38*(4), 363-368.
- Karaağaç, F.C., & Güvenç, H. (2019). Resmi ilkokullara devam eden Suriyeli mülteci öğrencilerin eğitim sorunları. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 11*(18), 532-568.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Lustig, S. L., Kia-Keating, M., Knight, W. G., Geltman, P., Ellis, H., Kinzie, J. D., ... & Saxe, G. N. (2004). Review of child and adolescent refugee mental health. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 43*(1), 24-36.
- Makarova, E., & Herzog, W. (2014). Sport as a means of immigrant youth integration: an empirical study of sports, intercultural relations, and immigrant youth integration in Switzerland. *Sportwissenschaft, 44*(1), 1-9.
- Memik, N.C., Ağaoğlu, B., Coşkun, A., Üneri, Ö.Ş., & Karakaya, I. (2007). Çocuklar için yaşam kalitesi ölçeğinin 13-18 yaş ergen formunun geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi, 18*(4), 353-363.
- Mori, S.C. (2000). Addressing the mental health concerns of international students. *Journal of Counseling & Development, 78*(2), 137-144.
- Nilsson, H., Saboonchi, F., Gustavsson, C., Malm, A., & Gottvall, M. (2019). Trauma-afflicted refugees' experiences of participating in physical activity and exercise treatment: a qualitative study based on focus group discussions. *European Journal of Psychotraumatology, 10*(1), 1699327.
- Olliff, L. (2008). Playing for the future: the role of sport and recreation in supporting refugee young people to settle well in Australia. *Youth Studies Australia, 27*(1), 52-60.
- Pirinççi, C.Ş., Cihan, E., & Ün Yıldırım, N. (2020). Üniversite öğrencilerinde fiziksel aktivite düzeyinin yaşam kalitesi, kronik hastalık varlığı, sigara kullanımı ve akademik başarıyla olan ilişkisi. *Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 1*(1), 15-23.
- Polat, S., & Evliyaoğlu, N. (2008). Göçmen çocuklar. *Türkiye Klinikleri Journal Pediatric Sciences, 4*(6), 52-55.
- Raymore, L.A., Godbey, G.C., & Crawford, D.W. (1994). Self-Esteem, Gender, and socioeconomic status: their relation to perceptions of constraint on leisure among adolescents. *Journal of Leisure Research, 26*(2), 99-118.
- Sabirova, G., & Zinoviev, A. (2016). Urban local sport clubs, migrant children and youth in Russia. *Community Development Journal, 51*(4), 482-498.
- Safi Keykaleh, M., Jahangiri, K., & Tabatabaie, S. (2017). Mental health challenges in immigrant and refugee children and adolescents: a systematic review. *Health in Emergencies and Disasters, 3*(1), 3-10.
- Saklan, E. (2018). *Türkiye'deki Suriyeli eğitim çağı çocuklarının eğitim süreçleri üzerine bir çözümleme*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sandal, E.K., Hançerkıran, M., & Tıraş, M. (2016). Türkiye'deki Suriyeli mülteciler ve Gaziantep ilindeki yansımaları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences, 15(2)*, 461-483.

Sohlberg, M.M., & Mateer, C.A. (2001). Cognitive rehabilitation: An integrative neuropsychological approach, Guilford Press.

Stevens, G.W., & Vollebergh, W.A. (2008). Mental health in migrant children. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 49(3)*, 276- 294.

Şimşir, Z., & Dilmaç, B. (2018). Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim gördüğü okullarda öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri. *İlköğretim Online, 17(2)*, 1116-1134.

Taylor, T., & Doherty, A. (2005). Adolescent sport, recreation and physical education: experiences of recent arrivals to Canada. *Sport, Education and Society, 10(2)*, 211-238.

Temel, A., Mamak, H., Kangalgil, M., & Pepe, K. (2021). Göçmen sporcu üzerine nitel bir araştırma: Halil Mutlu örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 20(77)*, 403-424.

Tirone, S., Livingston, L.A., Jordan Miller, A., & Smith, E.L. (2010). Including immigrants in elite and recreational sports: The experiences of athletes, sport providers and immigrants. *Leisure/Loisir, 34(4)*, 403–20.

Torlak, S.E., & Yavuzçehre, P.S. (2008). Denizli kent yoksullarının yaşam kalitesi üzerine bir inceleme. *Çağdaş Yerel Yönetimler, 17(2)*, 23-44.

Varni, J.W., Bruwinkle, T.M., & Seid, M. (2003). The pedsQLTM 4.0 as a pediatric population health measure: feasibility, reliability and validity. *Ambulatory Pediatrics, 3*, 329-341.

Varni, J.W., Seid, M., & Knight, T.S. (2002). The peds QLTM 4.0 generic core scales: sensitivity, responsiveness and impact on clinical decision-making. *Journal of Behavioral Medicine, 25*,175-193.

Vural, Ö. (2010). *Masa başı çalışanlarda fiziksel aktivite düzeyi ve yaşam kalitesi ilişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

World Health Organisation Quality of Life Group (1998). The World Health Organization quality of life assessment (WHOQOL): development and general psychometric properties. *Social Science & Medicine, 46*, 1569-1585.